

Asia: VN/538/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi jätelain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Yleiset säännökset (Luku 1)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 1 ja sen perusteluista

-

Yleiset velvollisuudet ja periaatteet (Luku 2)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 2 ja sen perusteluista

JL 11a§: Uudelleenkäytön valmistelun edistäminen: Kannatamme luonnoksen kirjausta, että uudelleenkäytön valmistelua harjoittavat yritykset saavat hyödyntää jätettä vain silloin, kun kunta, tuottaja tai muu taho ei sitä itse tee. Ns. kermankuorinnan mahdollisuutta ei tule sallia eikä sitä saa säädöksillä myöskään mahdollistaa. On myös tärkeää, että jätteen luovuttaja voi periä uudelleenkäytön valmistelua harjoittavalta yritykseltä kustannustehokkaasta keräyksestä aiheutuneet kustannukset.

Kunnan vastuulla oleva jätehuolto (luku 5)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 5 ja sen perusteluista

-

Tuottajavastuu ja juomapakkaukset (Luvut 6 ja 7)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 6 ja 7 sekä niiden perusteluista

JL 46§: Tuottajan vastuu jätehuollosta ja sen kustannuksista: On tärkeää, että tuottajavastuu laajennetaan koskemaan ulkomaisia etäkauppaa harjoittavia yrityksiä. Lainsäädännön noudattamisen varmistamiseksi valvovalle viranomaiselle on taattava riittävät resurssit ja luotettavat tietolähteet asian valvontaan. Muussa tapauksessa tuotteiden jätehuollon kustannukset jakautuvat epäoikeudenmukaisesti ja aiheuttavat suhteessa suuremman kustannustaakan juuri Suomessa toimiville yrityksille.

JL 48§: Tuottajavastuu koskee myös etäkaupalla suoraan käyttäjille myytäviä tuotteita: Tuottajavastuuvuorituksen selkeä kohdistaminen myös kansainväliseen etäkauppaan on merkittävä parannus lainsäädäntöön, jota kannatamme. Myös EU:n ulkopuoliset verkkokaupat ja -alustat on saatava mukaan vastaamaan myymiensä tuotteiden ja niiden pakkausten tuottajavastuusta, jotta Suomessa toimivat yritykset pystyvät kilpailemaan ulkomailla toimivien yritysten kanssa. Esitysluonnokseen ole kuitenkaan sisällytetty kansainvälisille verkkoalustoille, kuten Alibaba, Wish ja Amazon, toissijaista tuottajavastuuvuoritusta, mikäli alustoilla toimivat yritykset eivät noudata tuottajavastuuvuoritustaan Suomeen. Tämä puute heikentää merkittävästi Suomessa toimivien yritysten kilpailukykyä ja heikentää ehdotuksessa etäkaupalle annettua vuoritusta osallistua tuottajavastuun kustannuksiin, koska tuottajavastuuta valvovalla viranomaiselle asetetaan erittäin haasteellinen valvontatehtävä, jonka verkkoalustat voisivat tässä tapauksessa itse tehdä. Kansainvälisten verkkoalustojen tulee ehdottomasti itse varmistaa, että niiden kautta etäkauppaa käyvät yritykset ovat hoitaneet kohdemaan tuottajavastuuvuoritteen.

Ehdotamme seuraavaa lisäystä ehdotuksen 48 §:n:

– JL 48 § Tuottajavastuun piiriin kuuluvat tuotteet ja tuottajat • Tuottajavastuu koskee [myyntitavasta riippumatta] seuraavia tuotteita ja niitä ammattimaisesti markkinoille saattavia tai etämyynnin kautta suoraan käyttäjille myytäviä tuottajia:

- Verkkopalustalla* on velvollisuus valvoa, että verkkopalustaa käyttävät yritykset vastaavat tuottajavastuuvuoritusvelvollisuudestaan.
- Mikäli toiseen valtioon sijoittautunutta etämyyjää ei saada selville tai täyttämään tuottajavastuuvuoritusvelvollisuuttaan, on sen verkkopalustan, jonka kautta mainittu etämyyjä myy tuotteitaan, vastattava tuottajavastuuvuoritusvelvollisuudesta tämän puolesta.

*Verkkopalustalla tarkoitetaan sähköistä välitys- tai tallennuspalvelua, jossa kolmannet osapuolet myyvät tuotteita.

JL 48§: Tuottajien tasapuolinen kohtelu

EU:n jätesäädöspaketin täytäntöönpanoa selvittäneen työryhmän mietinnössä (16.9.2019) tunnustettiin tarve edistää tuottajien tasapuolista kohtelua tuottajan koosta riippumatta samoin kuin edistää kaikkien tuottajien osallistumista jätteenkierrätyksen päätyneiden tuotteiden jätteenhuollosta aiheutuvien kustannusten kattamiseen. Työryhmä päätyi ehdottamaan pakkausten tuottajavastuun miljoonan euron liikevaihtorajan poistamista, jota kannatamme vahvasti. Yrityksen koko ei voi olla määräävä tekijä kun määritetään vastuuta yrityksen markkinoille saattamien tuotteiden osalta. Asia on siirretty säädettäväksi SUP-direktiivin implementoinnin yhteydessä ja se tulee siinä yhteydessä toteuttaa. Sitä edellyttää myös EU:n jätedirektiivi. Tuottajan määrittelyssä on tärkeää huomioida myös valvonnan mahdollisuudet ja tästä syystä on tarpeen miettiä kuka ketjussa on tuottajavastuuta kantava tuottaja. Valvonta ei ole välttämättä helpointa ketjun loppupäässä, jossa tuote siirtyy loppukäyttäjälle. Olisi järkevää harkita myös vaihtoehtoa, jossa tuottajavastuu olisikin pakkauksen tai tuotteen valmistajalla (ja maahantuojalla, kuten nyt), jolla on usein myös parhain mahdollisuus vaikuttaa valmistamansa tuotteen materiaalivalintoihin ja siten esimerkiksi kierrätettävyyteen.

JL 49a-d§: Kuntien ja tuottajayhteisön yhteistoiminta pakkausjätteen kiinteistöittäisessä keräyksessä:

Kannatamme luonnoksessa esitettyä mallia pakkausjätteiden kiinteistöittäisen keräyksen järjestämisestä kuntien ja tuottajien yhteistoimintana, kun seuraavat ehdot täytyvät:

- Tuottajat vastaavat vähintään 80 %:sta pakkausjätehuollon kokonaiskustannuksia.
- Tuottajat voivat järjestää kiinteistökeräyksen itse, jos keräyksen ehdoista ei päästä sopimukseen kuntien kanssa.

49§ pykälässä esitetty tuottajien 80 %:n kustannusvastuu on tärkeä kirjaus. Se myös hieman keventää tuottajavastuullisten yritysten kustannustaakkaa, joka kasvaa merkittävästi lakimuutosten myötä. Erityisesti nykyisessä taloudellisessa tilanteessa moni yritys kamppailee oman toimintansa kannattavuuden ja tulevaisuuden puolesta ja kohtuuton kustannusten nousu aiheuttaisi merkittäviä vaikeuksia monille yrityksille muutenkin epävarmassa taloudellisessa tilanteessa.

Pykäläkohtaisten perusteluiden (49a) mukaan viranomaisen voisi käyttää tuottajaa kohtaan jätelain 128 §:n mukaista laiminlyönnin oikaisemista ja siihen 129 §:n mukaisesti kytkettyä uhkasakkoa, jos tuottajayhteisön ja kuntien välille ei synny sopimusta 30.6.2021 mennessä. Tuottajiin kohdistuva rankaisu-uhka ei mahdollista tasapuolista neuvottelutilannetta eikä siten ole hyväksyttävissä. Kohta on muutettava siten, että tuottajat järjestävät keräyksen itse, jos sopimusta ei synny.

Kuljetusjärjestelmästä riippumatta operatiivisen työn (logistiikan) tekevät yksityiset kuljetusyritykset. Tämä markkina kasvaa lakiesityksen myötä huomattavasti. Esimerkiksi yritys kiinteistöille tulee uuden lain myötä tiukat bio- ja pakkausjätteiden erilliskeräysvelvoitteet ja yhä useammassa kiinteistössä jätteet lajitellaan jatkossa sekajätteen sijasta useisiin kierrätysastioihin. Näin jätettä kuljettavien ja käsittelevien yksityisten jätehuoltoyritysten täysin vapaa markkina (yritysten ostamien astiatyhjennysten määrä) kasvaa huomattavasti.

JL 51§: Tuottajan tiedotus- ja neuvontavelvollisuus: emme näe kohtuullisena edellyttää tuottajia tiedottamaan ja neuvomaan uudelleenkäyttöä ja uudelleenkäytön valmistelua harjoittavista yrityksistä ja yhteisöistä.

62 §: Tuottajan on liityttävä tuottajayhteisöön tai perustettava sellainen yhdessä muiden tuottajien kanssa: Tärkeä linjaus erityisesti valvovan viranomaisen (Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus) näkökulmasta.

JL 62§: Pakkausten tuottajayhteisön toimialan on katettava kaikki pakkausmateriaalit. Uusi hakemus tuottajarekisteriin hyväksymiseksi on tehtävä viimeistään 30.9.2021: Kannatamme 62 §:än esitettyä vaatimusta, jonka mukaan pakkausten tuottajayhteisön toimialan on katettava kaikki pakkausmateriaalit. Mielestämme tämä on tärkeää tuottajavastuun tehokkaan toteutuksen ja kuntayhteistyön sujuvuuden varmistamiseksi.

Nykyinen tuottajayhteisörakenne ei ole kustannustehokas siirryttäessä kiertotalouteen. Entistä suurempi osuus pakkausmateriaaleista on saatava kiertämään. Kierrätyksen prosessit suunnitellaan niin, että materiaalien arvo säilyy mahdollisimman pitkään. EU:n kierrätystavoitteinen kiristyminen ja HE:n mukainen tuottajavastuun laajentaminen pakkausten kiinteistökeräykseen lisäävät huomattavasti yritysten kierrätysmaksuja. Samalla kuitenkin jätekuljetusten kilpailutuksen keskittäminen kunnille tehostaa kuljetusten kilpailuttamista, mikä hieman estää kustannusten holtitonta nousua. Tuottajilta tehokas yhteistyö kuntien kanssa edellyttää selkeää vastuunjakoa tuottajayhteisöjen ja palveluyhtiö Rinki Oy:n välillä.

Myymme, ja tuomme maahan, tuotteita useisiin eri pakkausmateriaaleihin pakattuina. Tuottajavastuullisena toimijana meille kierrätyksen kokonaistehokkuus on tärkeintä, ei optimointi yksittäisten pakkausmateriaalien osalta. Tämänhetkinen tuottajavastuun rakenne ei ole kustannustehokas ja nykyistä rakennetta voidaan selkiyttää ja yksinkertaistaa huomattavasti esimerkiksi yhdistämällä tuottajayhteisöjä yhdeksi toimijaksi, joka kattaisi kaikki pakkausmateriaalit.

EU:n kierrätystavoitteinen kiristyminen ja HE:n mukainen tuottajavastuun laajentaminen pakkausten kiinteistökeräykseen moninkertaistavat yritysten kierrätysmaksut samalla kun taloudellinen tilanne on hyvin epävarma. On tärkeää, että kustannustehokkuutta parannetaan kaikilla osa-alueilla, joilla se on mahdollista.

JL 63§: Tuottajayhteisössä oikeudet ja velvoitteet on jaettava tuottajien kesken tasapuolisesti toiminnan laatu ja laajuus huomioon ottaen ja siten, että vältetään kaupan esteet ja kilpailun vääristyminen: kannatamme pykäläkirjausta ja siihen liittyvissä perusteluissa tuotiin esiin tärkeitä näkökohtia, jotka tässä pykäläkirjauksessa on onneksi otettu huomioon. Tärkeä periaate on: ”Tuottajayhteisön hallinto ja päätöksenteko tulisi järjestää siten, että tuottajien todellinen päätösvalta on oikeassa suhteessa näiden maksuvelvoitteisiin.”

JL 64§: Pidämme tarpeellisena pykälässä esitettyä vaatimusta, jonka mukaan tuottajayhteisön on esitettävä valvovalle viranomaiselle selvitys vakavaraisuudestaan sekä toimintasuunnitelma uudelleenkäytön ja jätehuollon järjestämisestä. Tuottajien entistä läheisempi yhteistyö kuntien kanssa kiinteistökeräyksessä sekä kansainvälisen verkkokaupan yritysten saaminen mukaan kattamaan tuottajavastuuta edellyttävät nykyistä parempaa koordinaatiota eri materiaaleja edustavien tuottajayhteisöjen välillä. Selkein ratkaisu olisi yksi kaikkia pakkausmateriaaleja edustava tuottajayhteisö, jolla on myös parhaat edellytykset uskottavan toimintasuunnitelman esittämiseksi viranomaiselle.

JL 65§: Tuottajayhteisöjen on tarpeellisin yhteistoimin taattava tuottajille mahdollisuus hoitaa eri tuotteita koskevat velvoitteensa yhden toimijan kautta: Kannatamme. Tämä helpottaa yritysten tuottajavastuuelvoitteiden toteuttamista.

JL 66a (2. momentti): Toiseen valtioon sijoittautunut etämyyjä voi nimetä Suomeen sijoittautuneen valtuutetun edustajan vastaamaan velvoitteistaan Suomessa tai liittyä suoraan hyväksytyyn tuottajayhteisöön: hyvä ja tarpeellinen etämyynnin vastuun laajentaminen. Jotta pykälä ei jätä mahdollisuutta tuottajavastuun hoitamatta jättämiseen, ehdotamme tiukempaa sanamuotoilua sen kahteen kohtaan: "...on nimettävä...tai liityttävä...".

Muut jätelain pykälät

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen muista luvuista ja niiden perusteluista

JL 117§: Tullin tehtävät: Tullin mahdollisuuksia ja velvollisuutta luovuttaa tietoa ja tilastoja mm. viranomaisten käyttöön tuottajavastuun valvonnan tehostamiseksi tulisi lisätä.

Muiden lakien muutettavat pykälät (ympäristönsuojelulaki, kemikaalilaki, rikoslaki ja laki rikesakkorikkomuksista)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ympäristönsuojelulakiin, kemikaalilakiin, rikoslakiin ja ehdotetuista pykälämuutoksista ja niiden perusteluista

KemL 22a § Tietojen toimittaminen esineen sisältämästä erityistä huolta aiheuttavasta aineesta: Yrityksille on tärkeää, että Suomi soveltaa vaatimuksia harmonisoidusti muiden jäsenmaiden kanssa. Tämä koskee niin tietokantaan ilmoitettavia tietoja Suomen markkinoille tulevista esineistä ja tuotteista kuin velvollisuuden noudattamisen valvontaa.

Asetusyhteenvedo

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain asetuksiin ehdotettavien muutosten keskeisestä sisällöstä

VnA pakkausjätteistä 7-8§: Pakkausjätteen kierrätystavoitteita ei pääosin (pl. alumiini) kiristetä kansallisesti: Tuemme vahvasti luonnoksessa esitettyä linjausta. On erittäin tärkeää, että Suomi ei kiristä pakkausjätedirektiivissä asetettuja kierrätystavoitteita kansallisesti samaan aikaan, kun tavoitteiden laskentatavan muuttuminen vaikeuttaa niiden saavuttamista. Lisäksi harvaan asutussa Suomessa tavoitteiden saavuttaminen on vaikeampaa ja aiheuttaa enemmän kustannuksia kuin monissa muissa EU-maissa. Tavoitteiden kansallinen kiristäminen heikentäisi tuottajavastuunsa hoitavien yritysten kilpailukykyä enemmän kuin on direktiivien puolesta välttämätöntä verrattuna vastuunsa hoitamatta jättäviin yrityksiin.

VnA jätteistä 8§: Yhdyskuntajätteen kierrätystavoitteita ei kiristetä kansallisesti: Tuemme vahvasti luonnoksessa esitettyä linjausta. On erittäin tärkeää, että Suomi ei kiristä jo muutenkin erittäin tiukkoja jätedirektiivissä asetettuja yhdyskuntajätteen kierrätystavoitteita kansallisesti. Tavoitteiden saavuttaminen on harvaan asutussa Suomessa vaikeampaa ja aiheuttaa enemmän kustannuksia kuin monissa muissa EU-maissa. Tuemme vahvasti luonnoksessa esitettyä linjausta.

VnA jätteistä, pakkausjätteiden erilliskeräysvelvoite: Olemme valmiita tukemaan lakiesityksen mukaista ratkaisua pakkausjätteiden kiinteistöittäisen keräyksen tiukoista velvoiterajoista

asuinkiinteistöillä, kun samalla varmistetaan luonnoksen JL 49a-d§:ssä esitetty tuottajien 80 %:n kustannusvastuu ja ao. kohdassa kommentoimamme tuottajien mahdollisuus järjestää pakkausjätteiden keräys asuinkiinteistöiltä itse, ellei sopimusta tuottajien ja kuntien välillä synny.

Lausunnolla olevassa luonnoksessa esitetyt velvoiterajat tuovat pakkaustuottajille merkittävästi lisäkustannuksia, joita voitaisiin nykyisessä taloudellisessa tilanteessa porrastaa voimakkaammin rajaamalla asuinkiinteistökeräystä. Tästä johtuen haluamme nostaa harkittavaksi sen, että valtakunnallinen viiden huoneiston velvoiteraja pakkausjätteiden kiinteistöittäisessä keräyksessä tulisi koskemaan ensivaiheessa vain yli 10 000 asukkaan taajamia. Viime vuonna toimineessa jätelakityöryhmässä tämä vaiheittainen eteneminen sai vahvaa kannatusta. Kiristämällä pakkausjätteiden erilliskeräysvelvoitteita vaiheittain, pystytään samalla varmistamaan toimiva asuinkiinteistöjen pakkausjätteiden keräys- sekä sopimusyhteistyömalli yhdessä kuntien kanssa. Vaiheittaisuus on perusteltua myös siksi, että pakkausjätteiden kierrätystavoitteet ovat saavutettu hyvin ja esimerkiksi muovipakkausjätteiden kierrätysaste on lisääntynyt viime vuosina vapaaehtoisuuden avulla merkittävästi.

VnA jätteistä, elintarvikejätteen vähentäminen: Vastustamme kansallisia tiukennuksia jätedirektiivin edellyttämään ruoka-apulahjoituksia koskevaan sääntelyyn. Suomessa jo tällä hetkellä kauppa lahjoittaa laajasti vapaaehtoisesti käyttämättä jääneitä elintarvikkeita hyväntekeväisyyteen. Kaupan alalla tehdään jatkuvasti työtä ruokahävikin edelleen vähentämiseksi niin yrityksissä kuin toimialatasollakin vapaaehtoisuuteen perustuen. Myymättä jääneitä elintarvikkeita annetaan Suomen kaupoista joka viikko useille sadoille ruoka-avun yhteistyökumppaneille. Päivittäistavarakauppa on mukana Suomen ensimmäisessä materiaalitehokkuuden sitoumuksessa, jossa yhtenä sen tavoitteena on vuoteen 2021 mennessä vähentää ruokahävikkiään vuoden 2016 tasolta vähintään 13 prosentilla. Tämä tavoite saavutetaan yritysten käytännön kehitystyön avulla. Kaupan lisäksi elintarvikealan materiaalitehokkuuden sitoumuksessa 2019–2021 ovat mukana elintarviketeollisuus, pakkausala sekä työ- ja elinkeinoministeriö, maa- ja metsätalousministeriö ja ympäristöministeriö. Materiaalitehokkuussitoumuksessa pyritään yritysten talouden ja ympäristön kannalta myönteiseen kehitykseen vapaaehtoisin toimin ja laajapohjaisella yhteistyöllä. Yrityksille ruokahävikki on kulu, jota pyritään ilman lainsäädäntöäkin kaikin keinoin vähentämään. Lainsäädännöllä lisätään ainoastaan yritysten hallinnollista taakkaa ja kustannuksia.

”Lakialoitteen toimijoille aiheuttamat kustannukset arvioitiin merkittäviksi. Myös Evira arvioi jakeluvetoitteen aiheuttavan lisää kustannuksia. Sen sijaan selvityksen perusteella luovutusvelvoitteen asettaminen ei yksin johda ruokalahjoitusten lisäämiseen ja hävikin vähentämiseen. Kaiken kaikkiaan, ruokalahjoitusten lisäämisessä ei ole ongelmana toimijoiden halukkuuden puute tehdä ruokalahjoituksia, vaan ruoka-aputoimijoiden vähyys ja toimijoiden resurssien puutteellisuus, eli kuinka lahjoitusten vastaanottajat kykenevät noutamaan ja jakamaan luovutukset edelleen käytettäväksi, ja että kaikki tämä tapahtuu turvallisesti. Ruoan jakamista suoraan myymälöistä (kaupat, leipomot, kunnalliset ravitsemispalvelut) pidettiin monella tavalla ongelmallisena, eikä sitä siis kannatettu. Ruoka-avun kehittämiseksi ehdotettiin keskitettyjä ratkaisuja (esimerkkinä Vantaan yhteinen pöytä) ja lisäresursseja ruoka-apuun. Lisäksi toimijat korostivat, että jatkossakin on vastuullista panostaa hävikin hallintaan muun muassa ennakoimalla paremmin tuotemenekit. Lisäksi arvolisäveron tulkintaan kaivattiin selkeyttä.”

Myöskään valtioneuvoston TEAS-hankkeena v. 2018 toteutetun tutkimuksen (lainsäädäntötarkastelulla ruokahävikkiä pienemmäksi – Lexfoodwaste -hanke) yhteydessä ei tunnistettu tarvetta säätää yksityiskohtaisemmin käyttämättä jääneiden elintarvikkeiden toimittamisesta ruoka-avuksi. Tutkimuksen kuvailulehdellä kerrotaan sen tuloksista seuraavaa: Tutkimuksessa tunnistettiin koko ruokaketjua läpileikkaavia lainsäädännön teemoja, joihin liittyvä lainsäädäntö aiheuttaa tarpeetonta ruokahävikkiä. Näitä ovat pakkausmerkintöihin ja säilytyslämpötiloihin liittyvät vaatimukset. Lisäksi havaittiin ruokaketjun eri osiin kohdistuvia lainsäädännöllisiä kehittämistarpeita seuraavasti: eläintuotannossa elintarvikeketjutietojen toimittamiseen liittyvät aikarajat, kasvituotannossa kauppakelpoisuusnormien laatuvaatimusten mukainen luokittelu, ravintolasektorilla tarjolla olleen ruoan myyntiin ja jäähdyttämismahdollisuuteen liittyvät määräykset sekä rehunkäytön osalta eläinten luokittelusta johtuvat rehunkäytön rajoitukset ja rehualan rekisteröitymisen vaatimukset. Lisäksi ei varsinaisesti lainsäädäntöön, mutta siihen läheisesti liittyvinä merkittävinä tekijöinä esille nostettiin päiväysmerkinnät, hätäteurastuksen ante mortem –tarkastuksen saavutettavuuden parantaminen sekä elintarviketurvallisuuden valvonnan yhdenmukaistaminen ja selkeyttäminen.

Jätedirektiivin 9 artiklan 1 kohdan g alakohta elintarvikejätteen syntymisen ehkäisemisestä tai h alakohta elintarvikkeiden uudelleenjakelusta ihmisten ravinnoksi ei edellytä pakottavaa lainsäädäntöä asiassa. Päinvastoin, direktiivissä sanotaan ” kannustettava elintarvikkeiden lahjoittamista ja muuta uudelleenjakelua...”, mitä lainsäädännöllä velvoittaminen ei ole. Asetusyhteenvedossa luonnosteltu velvoite ei myöskään vastaa jätelakityöryhmän mietinnön 16.9.2019 kirjausta: ”Jätelakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 8 b § yleisestä veloitteesta vähentää elintarvikejätteen määrää. Veloitteella pantaisiin täytäntöön jätedirektiivin 9 artiklan 1 kohdan g alakohta elintarvikejätteen syntymisen ehkäisemisestä sekä h alakohta elintarvikkeiden uudelleenjakelusta ihmisten ravinnoksi. Velvoite kohdistuisi elintarvikelaissa (23/2006) tarkoitettuun elintarvikkeen tuotanto-, jalostus- ja jakeluvaiheeseen sekä majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetussa laissa (308/2006) tarkoitettuun ravitsemistoimintaan ja pitäisi sisällään muun ohella toimet käyttämättä jääneiden elintarvikkeiden jakamiseksi turvallisesti eteenpäin esim. hyväntekeväisyysjärjestöille.” Työryhmämuistion vastaisesti asetusyhteenvedossa esitetään toimenpiteiden kohdistamista vain kauppaan ja ravintolatoimeen. Vastustamme muutosta ja edellytämme veloitteen palauttamista kaikkia toimijoita koskevaksi yleiseksi veloitteeksi. Asetustasolla säädetty velvoite luovuttaa omaisuutta vastikkeetta saattaa myös loukata perustuslain mukaista omaisuuden suoja, mikä tulee joka tapauksessa selvittää. Työryhmämuistion kirjaus on toteutettavissa kirjaamalla lakiin yleinen elintarvikehävikin pienentämistä koskeva velvoite ja tarvittaessa mainitsemalla sitä toteuttavana vapaaehtoisena toimena elintarvikkeiden lahjoittamisen esimerkiksi hyväntekeväisyysjärjestöille.

Markkinaosuudesta laskettuna yli 90 % Suomessa toimivista päivittäistavarakaupan yrityksistä on sitoutunut yllä mainitun elintarvikealan materiaalitehokkuuden sitoumuksen tavoitteeseen vähentää ruokahävikkiä. Tavoitetta tuetaan myös Luonnonvarakeskuksen hankkeessa ”Ruokahävikin seuranta ja vähentäminen – tiekartta kohti kustannustehokkaita, kokonaisvaltaisia ratkaisuja”, jota MMM rahoittaa yhdessä Päivittäistavarakauppa ry:n, Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:n ja Elintarviketeollisuusliiton kanssa. Yksityiskohtaisella säädöksellä pakottavasta veloitteesta ruoka-avun lahjoittamiseen ei päästä kustannustehokkaaseen ja kokonaisvaltaiseen ratkaisuun. Yritysten työtä ruokahävikin vähentämiseksi tulisi tukea yllä mainitussa Lex Foodwaste -hankkeessa

tunnistetusti lainsäädännöllisiä esteitä purkamalla. Käyttämättömien elintarvikkeiden lahjoittamista estävät arvonlisäverokäytännöt tulisi poistaa ja velvoittaa verohallintoa laatimaan kansallisen ohjeen elintarvikelahjoitusten arvonlisäverotulkinnasta. Yritysten kustannuksia ei tule kasvattaa perusteettomasti, etenkin nyt korona-pandemian jälkeisessä haastavassa taloudellisessa tilanteessa.

VnA pakkausjätteistä 8§: Materiaalikohtaiset kierrätystavoitteet ehdotetaan muutettaviksi tuottajia yhteisesti sitoviksi velvoitteiksi: Tuottajayhteisöä sitovat, materiaalikohtaiset kierrätystavoitteet, tulee selkeästi määrittää siten, että tuottajayhteisöt vastaavat kierrätystavoitteiden saavuttamisesta vain niihin liittyneiden tuottajien markkinoille saattamien pakkausjätteiden osalta.

Mikäli tuottajia sitovat kierrätystavoitteet olisivat kaikille tuottajille yhteisiä, joutuisivat tuottajayhteisöihin liittyneet tuottajat kustannusvastuuseen myös niiden yritysten kierrätysvelvoitteesta, jotka jättävät velvoitteensa hoitamatta ja joita valvovat viranomaiset eivät saa mukaan järjestelmään. Tämä heikentäisi erityisesti suomalaisten yritysten kilpailukykyä verrattuna ulkomaisiin etäkauppaa harjoittaviin yrityksiin.

Kierrätystavoitteen saavuttamista tulee arvioida jätelakia valmistelleen työryhmän mietinnön mukaisesti seuraavasti:

- Tavoitteet koskevat yhteisesti kaikkia tiettyä pakkausmateriaalia markkinoille saattavia tuottajia ja juomapakkausten palautusjärjestelmiä.
- Juomapakkausten palautusjärjestelmät vastaavat juomapakkausasetuksessa säädettyjen kierrätystavoitteiden saavuttamisesta.
- Pantittomien pakkausten tuottajat huolehtivat pakkausjätteen kierrätystavoitteiden saavuttamisesta muilta osin.
- Tuottajayhteisön saavuttama kierrätysaste lasketaan jakamalla tuottajan tietynä kalenterivuonna Suomessa kierrättämän pakkausjätteen paino niiden pakkausten painolla, jotka tuottaja on saattanut markkinoille Suomessa kyseisenä kalenterivuonna.

VnA pakkausjätteistä 9§: Pakkaustuottajien vastuu yrityspakkausten keräämisestä alkaa vastaanottoaikoista, joiden vähimmäismäärää nostetaan 30:stä 60:een: On erittäin perusteltua ja kannatettavaa, että tuottajavastuuta ei uloteta yrityspakkausten kiinteistöittäiseen keräykseen. Yrityspakkausten erilliskeräys ja kierrätys toimivat nykyisellään erittäin hyvin, eikä toimivaa järjestelmää kannata muuttaa. Myöskään EU-direktiivit eivät muutosta edellytä. Vastaanottoaikojen vähimmäismäärän nostaminen ei todennäköisesti merkittävästi edistä yrityspakkausten kierrätystä, eikä siten ole kustannustehokas tapa edistää pakkausten keruuta.

VnA pakkausjätteistä 9§: Alueellisten vastaanottoaikkojen minimimäärän alentaminen kuitu-, lasi- ja metallipakkausten osalta 1 850:stä 1 000 pisteeseen: vastaanottoaikkojen minimimäärän alentaminen on tärkeä kustannustehokkaan tuottajavastuujärjestelmän mahdollistamiseksi tilanteessa, jossa kiinteistöistä erilliskeräystä lisätään huomattavasti jäteasetukseen tulevalle erilliskeräysvelvoitteella. Lisäksi asuinkiinteistöjen erilliskeräysvaatimuksen laajetessa alueellisten vastaanottoaikkojen merkitys vähenee huomattavasti. Ei kannata ylläpitää kahta päällekkäistä järjestelmää.

VnA pakkausjätteistä, liite 2: Muutokset pakkauksen ominaisuuksia koskeviin perusvaatimuksiin: Pakkausten ominaisuuksia koskevia perusvaatimuksia määritettäessä tulee ottaa huomioon pakkauksen ja tuotteen muodostama kokonaisuus. Pelkän pakkauksen aiheuttamien ympäristövaikutusten minimointi johtaa yleensä ympäristön kannalta huonompaan lopputulokseen kuin tuotteen ja pakkauksen yhteenlaskettujen vaikutusten minimointi. Tästä hyvänä esimerkkinä on ruokahävikin torjunta – pakkauksen tehtävä on suojata tuotetta ja säilyttää se syötäväksi kelpaavana mahdollisimman pitkään. Pelkän pakkauksen näkökulmasta tehty arviointi voisi johtaa ruokahävikin lisääntymiseen ja siten moninkertaisiin ympäristövaikutuksiin pakkauksen vaikutuksiin nähden.

VnA jätteistä, kirjanpito:

Jätelain uuden 118 a§:n nojalla lisättäisiin asetukseen uusi pykälä, jolla annettaisiin lakia täydentäviä säännöksiä elintarvikealan toimijan velvollisuudesta pitää kirjaa ja antaa tietoja toiminnassaan syntyvästä elintarvikejätteestä. Kirjanpitoon sisällytettäviä tietoja olisivat syntyvän elintarvikejätteen määrä (kg), arvio jätteenä käytöstä poistetun syömäkelpoisen elintarvikkeen määrästä (kg), tiedot jätelajeista; toimitettaessa jäte muualle käsiteltäväksi jätteen vastaanottajan ja kuljettajan nimi ja yhteystiedot; sekä jätteen käsittelytapa.

Tämä on liian yksityiskohtainen vaatimus erityisesti jätteen vastaanottajan ja kuljettajan nimen ja yhteystietojen sekä jätteen käsittelytavan osalta. Kaupat kirjaavat myymättä jääneet tuotteet varastokirjanpitoaan varten tuotteittain tietojärjestelmiin, jota kautta on tarvittaessa saatavissa tarkat tiedot hävikistä ja jätteiden määrästä. Lisäksi sivutuotelainsäädännön vaatimuksen mukaisesti kauppa jo tänä päivänä pitää kirjaa syntyvistä sivutuotteista sekä myymälästä lähetetyistä sivutuotteista ja niiden toimituspaikasta. Ei ole mielekästä laajentaa tätä vaatimusta muihin elintarvikejätelajeihin.

Kauppan hallinnollisen taakan ja kustannusten lisäämisen sijaan asetuksessa tulee säätää jätehuollon toimijan velvollisuudesta toimittaa pykälässä 118a määritellyt tiedot. Nykyisellään erityisesti jätteen käsittelytapa on haastavaa selvittää jätehuoltopalvelun ostajalle, sillä jätteen jäljitettävyyden katkeaa usein siirtokuormausasemalle. Tämän vuoksi on erityisen tärkeää, että asetuksessa säädetään myös yhdyskunta- ja pakkausjätteen esikäsittelylaitoksille velvollisuus pitää kirjaa esikäsittelyn aikana poistetuista jätteistä ja niiden jatkokäsittelytavasta. Mikäli tällaista velvoitetta ei säädetä, vaikeutuu toimijoiden mahdollisuus täyttää omat raportointivelvoitteensa. Tämän vuoksi on myös tärkeää, että jäteasetuksen liitteen 1 hyödyntämiskoodeihin tehdään tarvittavat tarkennukset, jotta kirjanpidossa ja raportoinnissa on mahdollista erotella jätteiden valmistelu uudelleenkäyttöön, kierrätys, maantäyttö ja muu hyödyntäminen.

Yleisesti VnA jätteistä: Luonnoksen tekstissä jää epäselväksi, tuleeko myös yrityksistä erilliskerätty pakkausjäte toimittaa korvauksetta tuottajien järjestämään jätehuoltoon. Yrityspakkausten erilliskeräys ja kierrätys toimii nykyisellään hyvin, joten sitä ei tulisi muuttaa. Tuottajien vastuun tulee alkaa terminaalista ja jätettä tuottavilla yrityksillä tulee olla mahdollisuus saada tuloa pakkausjätteistä, joilla on positiivinen markkinahinta. Materiaalista saatava tulo kannustaa erilliskeräyksen järjestämiseen. Yrityspakkausten osalta tulisi siksi markkinaehtoisen myynnin (kotimaahan tai ulkomaille) olla aina ensisijainen vaihtoehto. Se on lisäksi kustannustehokkain vaihtoehto, koska tässä tapauksessa materiaali kiertää ilman tuottajayhteisön kustantamaa logistiikkaa. Myös nykyisen kaltaiset kierrätystuet ovat tärkeitä sellaisten yritysjaiteiden kierrättämistä, joiden markkinat ilman tukea ovat liian heikot markkinaehtoisen kierron toteutumiseksi.

Vaikutusten arviointi

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne perustelujen luvuista 4.2-5.

-

Muuta

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne perusteluiden muista osista ja muista mahdollisista asioista

-

Riikonen Pilvi-Sisko
Lidl Suomi